

de**ivn**bres

Vecht & Plassengebied

winternummer

Jaargang 29 2014

De Bres

De Bres is het tijdschrift voor de leden en donateurs van de IVN afdeling Vecht en Plassengebied. Het gebied waarbinnen de activiteiten van onze vereniging plaatsvinden ligt aan weerszijden van de Vecht en bestrijkt grofweg de plaatsen: Utrecht, Leidsche Rijn,

Vleuten-de Meern, Maarssen, Breuken, Loosdrecht, Loenen en Abcoude. Dit gebied is qua natuur en landschap zeer gevarieerd en van groot belang voor het milieu en de biodiversiteit van deze streek.

De werkgroepen van IVN Vecht & plassegebied

Vogelwerkgroep

Contactpersoon: Hanneke Boom
Email: hannekeboom64@gmail.com

Paddenstoelenwerkgroep

Contactpersoon: Hanni Meulemans-Mik
Email: hannimik@xs4all.nl
In het najaar iedere vrijdagochtend op paddenstoelenjacht

Jeugdwerkgroep

Contactpersoon: Marijke Zoetelief
Email: marijkezoetelief@gmail.com

Commelinhof werkgroep

Contactpersoon: Erik Broeke
Email: ecnfbroeke@ziggo.nl
Gehele jaar ieder vrijdag open voor onderhoud. Voor het publiek op zondagmiddag van 17 februari tot eind mei open.
Adres: park Vechtenstein, Maarssen

Waterwerkgroep

Contactpersoon: Marijke zoetelief
Email: marijkezoetelief@gmail.com

Vleermuizenwerkgroep

Contactpersoon: Harrie Pelgrim
Email: harriepelgrim@hotmail.com

Wandelingenwerkgroep

Contactpersoon: Reint Dragt
Email: eendracht55@hetnet.nl

Werkgroep excursies

Contactpersoon: Jaap Stavenuiter
Email: jcmstavenuiter@kpnplanet.nl

Werkgroep publiciteit

Contactpersoon: Marloes van der Beek
Email: harald.marloes@telfort.nl

Werkgroep de Bres

Contactpersoon: Jan van Schooten
Email: jcvanschooten@gmail.com

Internetwerkgroep

Contactpersoon: Harm Dotinga
Email: h.dotinga@hetnet.nl

Werkgroep bijscholing

Contactpersoon: Marijke Zoetelief
Email: marijkezoetelief@gmail.com

Werkgroep winkeltje

Contactpersoon: Tineke van Schooten
Email: tinekevanschooten@hotmail.com

Werkgroep Utrecht

Contactpersoon: Dirk-Jan Boerwinkel
Email: dirkjan.boerwinkel@gmail.com

Werkgroep natuurscursus

Contactpersoon: Bernadet Sijmons
Email: bernadetsijmons@hotmail.com

Werkgroep natuurgidsencursus

Contactpersoon: Jan van Schooten
Email: jcvanschooten@gmail.com

Contributieverhoging en automatische incasso.

In het zomernummer van De Bres heeft onze penningmeester, Hanneke Boom, al aangekondigd dat op verzoek van het bestuur besloten is om de contributie en donatie in 2014 te verhogen. De contributie was minimaal € 18,00 per jaar en dat wordt nu € 20,00 per jaar. De donatie was minimaal € 14,00 en wordt nu € 16,00 per jaar. In datzelfde nummer van De Bres is aangekondigd dat wij in 2014 willen overgaan op automatisch incasseren van de contributie. Alle leden en donateurs krijgen persoonlijk bericht van de penningmeester met het formele verzoek om mee te werken. Wij zullen per brief vragen wat uw rekening nummer is. Wij rekenen op ieders begrip en medewerking.

Belangrijke data

Bestuursvergaderingen

maandag 3 februari
maandag 7 april
maandag 2 juni
maandag 8 september
maandag 27 oktober
maandag 15 december

Algemene Ledenvergadering

woensdag 26 maart

Thema-/activiteitenvergadering

donderdag 15 mei
donderdag 2 oktober

Gidsenvergadering

donderdag 27 november

J.P. Thijssedag

zaterdag 6 september

Ook belangrijk

18-19 januari
De Nationale Tuinvogeltelling
2 februari Wereld Wetlands Dag
17 februari Opening Commelinhof
12 maart Nationale Boomfeesddag
21-22 maart NL Doet dagen
14-18 april Week van de Teek
5 mei Wereldmilieudag
25 mei
Laaste publieksopening Commelinhof
27 juni Nationale Nachtvliinderdag
2 september Duurzame dinsdag
13-14 september
Open Monumentendag
4 oktober Nationale Kringloopdag
10 oktober Dag van de Duurzaamheid
26 oktober Nacht van de Nacht
1 november Natuurwerkdag

Het bestuur

Voorzitter: Bert van der Tol
Email: bertvdtol@zonnet.nl
Secretaris: Illy Poley
Email: ipoley@ziggo.nl
Penningmeester: Hanneke Boom
Email: hannekeboom64@gmail.com
Bestuursleden: Marloes van der Beek,
Harm Dotinga, Jaap Stavenuiter

Van de ledenadministratie

Als nieuwe leden heten wij van harte welkom:

Marjan Rooker en J. van Vliet

4 leden hebben hun lidmaatschap opgezegd en 2 donateurs hebben hun donateurschap opgezegd

Van het bestuur....

Wat doe je aan het eind van een mooi natuurjaar en aan het begin van een verwachtingsvol nieuw jaar? Juist: terugkijken, overdenken wat geweest is en plannen maken.

Voor wat het bestuur betreft: er is weer flink vergaderd, overlegd, gebrainstormd, geëvalueerd, er zijn nieuwe ideeën besproken en ja, natuurlijk zijn we ook gezellig samen geweest met koffie en een wijntje toe.

Het afgelopen jaar hebben we 6 keer vergaderd, op wisselende locaties. Zo bladerend door de notulen van deze vergaderingen blijkt dat een aantal onderwerpen regelmatig terugkomt. Zo bekijken we regelmatig een onderdeel van het beleidsplan 2010-2015 om na te gaan of we voldoen aan de verwachtingen. We proberen excursies te houden in nieuwe gebieden en voor een deel samen met andere natuurorganisaties. Er staat een samenwerking met de KNNV in de steigers. Met betrekking tot de website: landelijk is er een nieuwe site ontworpen, waar alle afdelingen in te vinden zijn. Ieder afdeling kan zijn eigen site beheren. Het plan is om de oude site in de lucht te houden vanwege het veel bekeken deel over de vogels. Ook het komende jaar zullen we ons regelmatig over het beleidsplan buigen.

Financiën is een regelmatig terugkomend thema. Het afgelopen jaar is er een wisseling geweest van penningmeester. Omdat er landelijk plannen zijn om de contributie te verhogen naar 24 euro per jaar en deze gelijk te trekken over de afdelingen, hebben wij, ook omdat onze afdeling dit goed kan gebruiken, besloten alvast een kleine verhoging van de contributie toe te pas-

sen voor 2014 naar 20 euro per jaar. Op de ALV in 2013 is het voorstel om over te gaan op automatische incasso aangenomen en dit zal in 2014 ingaan. In het kader van bezuinigingen is besloten om ons afdelingsblad De Bres (ook) digitaal te gaan aanbieden. Een eerste opzet hiervoor is al in het najaar van 2013 gedaan. Exemplaren zullen op de website bewaard worden.

Voor 2014 willen we onze aandacht ook richten op het werven van nieuwe leden. Door opschoning van het ledenbestand is het aantal leden afgenomen. In het kader hiervan kwam het plan naar voren om een jaarlijkse dag voor onze afdeling te houden en in 2014 zal dit de Dag van Vechtenstein worden. Het Huishoudelijk Reglement is onder de loep genomen. Op de ALV in 2014 zullen de door ons voorgestelde wijzigingen ter beoordeling voorgelegd worden. De definitieve versie zal op de website geplaatst worden. Ook de Handreiking voor de hoofdgids en het Evaluatieformulier zullen kritisch bekeken worden.

Vanuit het Landelijk IVN is aan de afdelingen gevraagd een reactie te geven op hun besluiten. Een kleine afvaardiging van het bestuur heeft zich hierover gebogen. Dit betreft de contributie, lidmaatschap en een reactie op de plannen die het IVN Landelijk voorstelt. Op het regio-overleg van de Utrechtse afdelingen zijn deze voorstellen van het Landelijk IVN vervolgens besproken en is een gezamenlijke reactie opgesteld. Vanuit het Landelijk Bureau is het idee geopperd mee te gaan doen met Biowalking. Dit zijn excursies met deelnemers met bepaalde gezondheidsklachten, waarbij ook een zorgprofessional meegaat. Besloten is zelf nog geen initiatieven in deze richting te

nemen en af te wachten wat er vanuit het Landelijk Bureau georganiseerd en gevraagd wordt.

Het afgelopen jaar is ons gevraagd mee te werken (hulp bij vragen over het geven van cursussen en de PR) aan en suggesties te geven met betrekking tot thema's en topsprekers voor de cursus van de Vechtplassencommissie over de Vechtstreek. Een aantal leden van onze afdeling neemt ook deel aan deze cursus.

Er wordt gekeken naar ideeën over de besteding van het geld uit het De Winterfonds. Geopperd zijn al: informatieborden met een pakkende tekst bij onze excursiegebieden, betaalde informatie over excursies in de krant, iets aanbieden op de Dag van Vechtenstein of bij activiteiten waar het winstje aanwezig is, in het leven roepen van een kindergroep, lezingen door bekende personen, etc. Nieuwe ideeën zijn welkom!

Ook in 2014 organiseert het bestuur weer de jaarlijkse nieuwjaarsreceptie. We hopen jullie allen hier weer te ontmoeten!

Het bestuur wenst een ieder een goed 2014, met veel fijne natuurbelevingen!

Illy Poley

De Bres digitaal of toch liever op papier?

De afgelopen maanden heb ik aan alle leden, donateurs en relaties die De Bres ontvangen en waarvan ik een e-mail adres heb, gevraagd of zij De Bres digitaal of liever op papier willen ontvangen.

Van de 116 mensen waarvan ik een e-mail adres heb en aan wie ik een

e-mail bericht heb gestuurd, heb ik 92 reacties ontvangen. 72 mensen gaven aan De Bres digitaal te willen ontvangen en 20 mensen willen liever een papieren versie.

De reacties waren erg positief. Ik kreeg veel reacties als: goed voor de bomen en ook een stuk goedkoper. Ook kreeg ik leuke reacties van mensen die toch liever De Bres op papier ontvangen, zoals: "Ik snap dat het beter voor het milieu is, maar ik heb toch liever een papieren versie en ik ben bereid om de portokosten zelf te betalen".

De leden die te kennen hebben gegeven dat zij een digitale versie willen ontvangen, krijgen bij het verschijnen van een nieuw nummer van De Bres een mailtje dat ze het nieuwe nummer op de site kunnen inzien en downloaden.

Even een kort overzichtje:

Aantal personen dat De Bres ontvangt:	221
Aantal personen waarvan geen e-mail adres	105
Aantal personen aan wie ik een e-mail heb gestuurd	116
Aantal reacties (72 digitaal en 20 papieren versie)	92

Mocht uw e-mail adres bij ons niet bekend zijn en wilt u De Bres digitaal ontvangen in plaats van op papier, stuur dan s.v.p. een e-mail aan tinekevanschooten@hotmail.com

Tineke van Schooten

Essen in de knoei !

Essen waren een vanzelfsprekendheid in het Vecht- en plassegebied. Of het nu klei is of veen, als er maar genoeg licht is en het is wat droger dan 'plastras' dan kiemen ze als onkruid en groeien ze als kool. Al eeuwenlang is het een belangrijke soort in zowel de natuurlijke vegetatie als in culturele beplanting als geriefhout en lanen. Maar hoe vanzelfsprekend zijn essen nog? Sinds 2010 kennen we de voor Nederland nieuwe ziekte "essentaksterfte". Sindsdien zien we vooral in het hakhout veel ellende. Maar ook opgaande bomen hebben het moeilijk en tonen veel dood hout in hun kronen.

Wat is de oorzaak?

Het 'Vals essenvlieskelkje' is de boosdoener; *Hymenoscyphus pseudoalbidus* en om precies te zijn de asexuele vorm ervan: *Chalara fraxinea*. *H. pseudoalbidus* is een schimmel met een klein paddenstoeltje, dat uiterlijk vrijwel niet te onderscheiden is van het onschuldige Essenvlieskelkje (*Hymenoscyphus albidus*). Deze laatste leeft al zo lang als we weten in symbiose met de es, door de afbraak te verzorgen van dode essenbladeren. Uit de sporen van het Valse essenvlieskelkje groeit echter de *C. fraxinea* en is gevaarlijk voor de inlandse Gewone es (*Fraxinus excelsior*) aan evenals enkele

exotische essensoorten. De ziekte is in midden Europa al een jaar of 20 bekend en heeft zich in een stevig tempo verspreid naar Scandinavië en nu ook naar Nederland en België. De essen worden geïnfecteerd via sporen die afkomstig zijn van het genoemde paddenstoeltje van enkele millimeters groot. Dat paddenstoeltje groeit vanuit de (sexuele) schimmeldraden die in het essenstrooisel aanwezig zijn. De sporen verspreiden zich, met een piek in de zomer, over grote afstanden door de lucht. Landen ze bij toeval op een es dan volgt ontkieming en dringen de (asexuele) schimmeldraden de boom binnen meestal via de aanhechtingen van bladeren of takken. De schimmeldraden groeien dan naar de kern van de tak gedurende de herfst en winter. Vanuit de kern verspreid de schimmel zich in het voorjaar in verticale richting en naar de bast. Tot op dat moment is er uiterlijk nog niets mis met de betreffende boom.

Hoe te herken je essentaksterfte?

De afgestorven bast toont zich als donkere vlekken op de groene jonge takken van de es. Meestal bij het begin van een jaarscheut. Vanuit de vorige alinea weten we dat de schimmel dan al enige maanden in het hout woekert. Als die donkere vlekken zich uitbreiden rond de tak sterft deze daarboven af. De afgestorven tak droogt in en kleurt

daarbij naar lichtbruingeel. De knoppen onder de afgestorven jaarscheut lopen opnieuw uit (*zie de foto hieronder*), maar in de meeste gevallen sterven die ook weer terug, waarna de verschijnselen zich uitbreiden naar omlaag, naar de oudere delen van de boom. De Engelsen spreken van ash-dieback, het 'terugsterven' van de es. Als je de beschreven verschijnselen ziet is er weinig ruimte voor twijfel. Om helemaal zeker te zijn zou je laboratoriumonderzoek moeten (laten) uitvoeren.

Kan de ziekte bestreden worden?

Er is geen effectief pilletje of serum beschikbaar. Ook heeft het weinig zin, als het al uitvoerbaar zou zijn, om zieke essen of om afgevallen blad te verwijderen. De schimmelsporen verspreiden zich over grote afstanden en in grote hoeveelheden door de lucht en mogelijk via insecten. Afsluiten van terreinen heeft dus geen zin. Eigenaren en beheerders moeten zich richten op hoe ze het beste met de nieuwe situatie rekening kunnen houden.

Wat is het effect van de ziekte?

Er is van het uiteindelijke effect in Nederland nog te weinig te zeggen. Toch zien we wel dat niet alle essen (in dezelfde mate) aangetast worden. Blijkbaar is de gevoeligheid op zijn minst gedeeltelijk genetisch bepaald. We weten dat ook vanuit onderzoeken elders in Europa. Het aandeel van resistente bomen op een locatie is echter meestal zeer laag. Verder is de beheerwijze van belang. Zo blijkt de sterfte zeer massaal voor te komen in hakhout, in jonge aanplant en in pas gedunde beplanting. In niet recent gesnoeid opgaand essenbos, lanen en solitaire bomen komt de ziekte ook voor, maar een stuk minder. Door de essentaksterfte verzwakte bomen worden bovendien extra vatbaar voor aantasting door honingzwam. De es zal als soort niet verdwijnen, resistente exemplaren zullen daarvoor

zorgen. Voor de komende tijd zal de impact van de ziekte echter groot zijn in door es gedomineerde beplanting als essenhakhout, monocultuur essenbos en essenlanen. Het verlies aan natuurwaarden uit zich vooral in verruiging van de vegetatie en het verdwijnen van zeldzame planten op oude essenboslocaties.

Hoe verder met de es en ons essenhakhout?

Als gezegd zullen resistente exemplaren de es als boomsoort laten overleven. De vraag is wel of er in Nederland (lokaal) voldoende genetisch potentieel aanwezig is om de es op natuurlijke wijze te laten overleven. Kwekers zullen ongetwijfeld willen helpen door resistent gebleken individuen als uitgangsmateriaal te gebruiken. Het opkweken en testen van mogelijk resistente klonen kost echter veel tijd. Er zijn diverse onderzoeken gestart naar de resistentie van bestaande klonen en naar nieuwe resistente selecties. Er zijn echter nog geen essen ontdekt, waarvan met zekerheid kan worden gezegd dat ze volledig resistent zijn. Bovendien kent de schimmel een grote genetische variatie binnen zijn soort, waardoor deze zich snel kan aanpassen aan het afweermechanisme van de boom. Voorlopig zijn er dus geen resistente klonen vanuit de kwekerijen beschikbaar. Evolutie moet zijn werk doen.

In het Vecht- en plassengebied komt relatief veel essenhakhout voor. De meeste van die percelen zijn ecologisch zeer waardevol, zeker waar het hakhoutbeheer al vele decennia wordt uitgevoerd. De monumentale stobben zijn bezet met zeldzame al dan niet epifytische mossen, korstmossen en

levermossen. Er groeien en bloeien bijzondere planten, die blijkbaar goed kunnen omgaan met de 4 of 6jarige lichtexplosie na een kapronde en met de schaduwrijke jaren daarvóór. Veel vogels, die dichte relatief lage begroeiing verkiezen boven de hoge kronen in een opgaand bos broeden er. Door het afsterven van de essen verdwijnen waarschijnlijk de meeste bijzondere planten die op de oude stobben groeien. De bodemvegetatie zal makkelijk verruigen met vooral veel braam en riet. Om dit te beperken is het nodig om nieuwe schaduwbrengers te planten. Bij gebrek aan voldoende resistente essen kan worden gekozen voor andere soorten, die geschikt zijn voor hakhoutcultuur. De sfeer van het bostype en een aantal kenmerken van het ecosysteem kunnen zo behouden blijven. Het is de kunst om te kiezen voor inlandse soorten die: op de betreffende grond thuis horen en er goed groeien, liefst vergelijkbare snel verterende bladeren produceren en relatief makkelijk te oogsten hakhout leveren.

Soorten die in aanmerking komen zijn Haagbeuk, resistente iepen, Veldesdoorn, Hazelaar en Zwarte els. Alle kennelijk in behoorlijke mate resistente essen(stobben) moeten zorgvuldig worden gespaard. Zij zouden zo maar van groot belang kunnen zijn voor de toekomst van de es. Verder: zet de omvorming in vóór de verruiging te ver is gevorderd, anders zal het moeilijk zijn de houtopstand van de grond te krijgen.

Erik Broeke

Bronnen, diverse artikelen Alterra en Bosschap

Kerstmarkt 2013

De werkgroep 'winkeltje' had dit jaar het idee onze IVN-afdeling te promoten door middel van een stand op de Kerstmarkt in het Maximapark. We vonden dat we dan ook wel iets nieuws moesten aanbieden in onze winkel. Na een avondje brainstormen met Arwin den Boer ontstond het idee om gaten in boomstammetjes te boren en deze met vogelvoer te vullen. Ook moest er een haakje aankomen om de stammetjes op te hangen. Verpakt in cellofaan met een lintje eromheen zou het een feestelijk kerstcadeautje kunnen zijn. Ook hadden we bedacht dat een vogelhuisje met vogelpindakaas een mooi artikel voor in de stand zou kunnen zijn. In diverse tuincentra en doe-het-zelf zaken zagen we dit artikel voor een behoorlijke prijs aangeboden en wij dachten dat dit heel goed zelf te maken zou zijn met gebruikt (dus duurzaam) hout. Bert van der Tol had heel veel hout liggen van oude hekken en ook stammetjes van gesnoeide bomen. Er mocht gebruik gemaakt worden van een werkruimte bij Bert en zelfs ook van zijn gereedschap. Jan heeft Paul van Gulik bereid gevonden om mee te helpen en in 2 dagen werden er zo'n 50 stammetjes en 20 pindakaashuisjes vervaardigd. Aan mij was de eer om alles feestelijk te verpakken. Natuurlijk moest er voor voldoende 'winkelpersoneel' gezorgd worden, maar na 1 oproep bij de actieve leden, hadden zich 10 mensen aangemeld. Op 14 december was het zo ver. Vanaf 12.00 uur mocht de kraam opgetuigd worden en om 14.00 uur begon de kerstmarkt. Al vanaf het begin van de Uilenboslaan kon je de sfeervolle kerstmarkt met z'n vele lichtjes zien. Er wa-

ren veel mensen op de kerstmarkt en ook onze stand had veel belangstelling. Nog voor het einde van de eerste dag was de helft van de pindakaashuisjes verkocht. Ook de stammetjes liepen goed. Er werd in een keer 13 stammetjes tegelijk verkocht aan iemand die ze in het kerstpakket voor haar medewerkers zou doen. Ook op zondag 15 december was het druk op de kerstmarkt en was er veel belangstelling voor onze kraam. Onze opzet was vooral nieuwe leden werven, maar helaas viel dat een beetje tegen. Wel hebben we veel e-mail adressen verzameld van mensen die op de hoogte willen worden gehouden van onze activiteiten. En, ook heel belangrijk, de activiteiten van onze IVN-afdeling zijn bij heel veel mensen onder de aandacht gebracht.

Als het aan ons ligt, gaan we volgend jaar weer op de Kerstmarkt staan. We hopen dan weer op voldoende vrijwilligers voor achter de kraam te kunnen rekenen. Achteraf bleek 2,5 uur stil staan achter de kraam, iets te lang voor deze tijd van het jaar. De meeste vrijwilligers waren dan ook behoorlijk verkleumd na afloop. Volgend jaar gaan we dat beter regelen. Ik wil graag iedereen bedanken die heeft meegewerkt aan het succes van deze actie.

Tineke van Schooten

Naast de excursies waarbij het wenselijk is om met ons winkeltje aanwezig te zijn, staan wij ook op de volgende manifestaties:

18 mei: Griffpark

24 + 25 mei: De Tuindagen op Kasteel Zuylen

21 september: Oogstfeest in het Griffpark

VECHTPLASSENCOMMISSIE

VRIENDEN VAN DE VECHT

beleef de natuur!

Vechtplassencommissie/Vrienden van de Vecht/IVN Vecht en Plassengebied

Leergang Vechtologie

De Vechtplassencommissie en de Vrienden van de Vecht samen met IVN Vecht en Plassengebied organiseren de leerlang Vechtologie. De leergang gaat over landschap, natuur, water, bewoners en de cultuurhistorie in de Vechtstreek. Na de succesvolle Module Landschap die najaar 2013 werd gegeven volgt in het voorjaar van 2014 de Module Natuur. De natuur van de Vechtstreek is zeer divers: moerassen, parkbossen, veenweiden, oeverlandjes etc. etc. Deskundige sprekers geven inzicht in de kwaliteiten van de Vechtse natuur. En laten u zien hoe de mens zijn sporen in de natuur heeft nagelaten.

Voor wie

De leergang is bedoeld voor alle bewoners, gebruikers, beleidsmakers en bezoekers van de Vechtstreek die zich meer willen verdiepen in de kwaliteit van het gebied. Meer kennis over het ontstaan en de bijzonderheden van het gebied maakt dat wonen, werken en verblijven een nóg groter plezier wordt. Met dezelfde ogen zult u méér zien. De verkregen kennis stelt deelnemers ook beter in staat om het mooie te herkennen en te behouden en bij te dragen aan het met kwaliteit verder ontwikkelen van de streek.

Module Landschap, voorjaar 2014

Deze module begint met een algemene inleiding over de natuur in de Vechtstreek door de kenner bij uitstek van het gebied, Wim Weijs. Meer specifiek wordt daarbij aandacht besteed aan de moerassen en de fauna. In de daarop volgende lezingen en twee excursies komen de belangrijkste specifieke natuurthema's aan de

orde. In verband met de daarvoor geschikte omstandigheden zullen de lezing en de excursie over paddenstoelen in het vroege najaar van 2014 gegeven worden.

Programma module Natuur voorjaar 2014

Donderdag 13 februari;	De natuur van de Vechtstreek, algemene inleiding door Wim Weijs
Donderdag 6 maart;	Bomen van de Vechtstreek door Jørn Copijn
Donderdag 27 maart;	Zwarte sterns en purperreigers door Jan van der Winden
Zaterdag 5 of 12 april;	Excursie stinzenplanten en excursie bomen, beide op het landgoed Nijenrode te Breukelen door Piet Bakker en Jørn Copijn
Donderdag 17 april;	Vogels in de Vechtstreek; zowel de weidevogels als de vogels van tuin, park en bos door Paul van der Poel en Bertus van den Brink
Donderdag 15 mei	Natuurontwikkeling: natuurlijke versus mens-gestuurde ontwikkelingen. Hoe kijkt de beleidsmaker daar naar? Door Frans Vera en Bart Krol (gedeputeerde Provincie Utrecht)
Donderdag 18 september;	Paddenstoelen in de Vechtstreek door Gert Immerzeel
Zaterdag 20 september;	Excursie paddenstoelen, Landgoed Nijenrode te Breukelen door Gert Immerzeel

Deelnemen

Deelnemers kunnen zich per module inschrijven. De kosten bedragen € 70 per module per deelnemer. De lezingen worden gegeven op locaties in de Vechtstreek. Deze worden later bekendgemaakt.

Informatie en aanmelden

Eventuele vragen kunt u bij voorkeur per email voorleggen aan de Vechtplassencommissie: info@vecht.nl. In dringende gevallen kunt u bellen met de coördinator van de leergang, Charlotte Smit, 0297 261576 of 06 13086038.

Wilt u zich direct aanmelden: stuurt u dan een bericht met de tekst "aanmelding Vechtologie voorjaar 2014" naar bovengenoemd emailadres. Wij vragen de volgende gegevens van u: voorletters en naam, adres, postcode, woonplaats, telefoonnummer en emailadres.

Friedi de Jong

Voor het interview hebben we afgesproken in Anafora, het parkrestaurant in het Måximapark in Leidsche Rijn. Een park met de bosspeeltuin, het Grand Canal en een grote variëteit aan bomen waaronder de fruitbomen van oude boomgaarden. Je treft er het Dr. Van Dugterenpad aan, dat verwijst naar de man die van 1903 tot 1920 de

eigenaar was van de eerste tuinderij in Vleuten met de naam 'Westlandse tuin Ida Maria'. Die tuinderij vormde de bakermat van de Vleutense tuin- en glas-tuinbouw. Op de vraag wat ze zelf bijzonder vindt aan het park noemt Friedi als eerste het gebied rond 'Het Gat van Serton': "Het was mijn vier seizoenen terrein voor de natuurgidsencursus. Het is een plek waar nieuwe elementen aan een kleinschalig cultuur landschap

zijn toegevoegd waardoor het bij het park past. Daar vlakbij heeft men een oude Notenboom en een oude Tamme kastanje laten staan waarvan de silhouetten vooral in de winter tot hun recht komen. Vijf jaar terug was het er heel stil, het park was nog niet zo bekend en ook ik wist niet dat het park zo groot zou worden. Bijzonder is ook en dat is vanuit het restaurant te zien, dat in het verlengde van het Grand

Canal een deel van de voormalige loop van de Oude Rijn is uitgegraven. Bij de aanleg trof men een middeleeuws schip aan en om het schip te behouden heeft men het daar laten liggen en is de loop van het water iets verlegd. De naam Måximapark begint steeds meer gemeengoed te worden, als Leidsche Rijners hadden we eerst zoiets van het is ons park en aan die naam moet je niet komen. Toen ik met de natuurgidsencursus bezig was vroeg een kennis om eens rondgeleid te worden bij mijn vier seizoenen terrein. Uiteindelijk werd het een groep van twintig personen die onder de indruk waren van de grootte en de verscheidenheid van het gebied. Wanneer je in het park een excursie wilt houden dan moet je het gebied niet alleen kennen, maar je moet ook een keuze maken voor of een wandeling waarbij je een indruk geeft van wat er te beleven is of je moet het klein houden en kiezen voor de oudere delen". "Er was een periode dat ik vaak op de twee kinderen van m'n zus paste en als ik met hen de natuur in ging, dan kwamen ze altijd enthousiast thuis. Toen ik de advertentie zag voor de natuurgidsencursus heb ik me meteen aangemeld. Voor mij was het een manier om aan mezelf toe te komen. Als ik terugkijk op die cursus kan ik niet anders zeggen dat het heerlijk was om samen de natuur in te gaan en kennis en ervaring op te doen. Zo'n cursus verrijkt je leven omdat je daarna al wandelend meer ziet en daar met anderen over praat. Tijdens de cursus heb ik in de lunchpauze voor m'n collega's wandelingen gegeven in park Bloeyendaal, op een gegeven moment liep er wel dertig man mee. Na de natuurgidsencursus heb ik met Marijke Zoetelief de Scharrelkids gedaan als stage voor de

cursus jeugd natuurbegeleider. Ik deed mee met de Werkgroep Natuurscursus (de vroegere Groencursus) die samen het programma voor een voorjaars- en de najaarscursus samenstelde. Daar ben ik mee gestopt toen ik deel ging uitmaken van het cursusteam van de natuurgidsencursus 2012 – 2013”. De natuurgidsencursus werd gegeven in samenwerking met de IVN-afdeling Woerden: “ Als lid van het cursusteam was ik mentor van een groepje cursisten vertelt ze. Met Hette de Vink heb ik het eerste kennismakingsweekend georganiseerd dat in de omgeving van Eerbeek is gehouden. Verder heb ik twee modules gegeven over kinderen en natuur: wat kun je met kinderen doen, wat spreekt hen aan en hoe ga je met ze om. Een bepaalde specialiteit heb ik niet, ik weet overal wat van. Ik ben geen Pien Jansen die alles van wilde planten weet of iemand als Arwin den Boer die je alles over vogels kan vertellen. Zelf geef ik een excursie graag in de vorm van een wandeling waarbij cultuur historische zaken aan de orde komen en je onderwijl het een en ander vertelt over de natuur”. “Ik ben opgegroeid in Roelofarendsveen, een dorp aan het Braasemermeer met in de omgeving de Kagerplassen, waar de natuur ruimschoots voor handen was. Mijn ouders hadden daar een tuinderij met kassen voor de teelt van bloemen als Anjers, Chrysanten en Anemonen. In de herfst en winter was er altijd de zorg dat de verwarming niet zou uitvallen of de ramen het hielden tijdens een storm. Het gezin telde zeven dochters, we hadden een moestuin en dan was er de Ekster die iedere dag een pepermuntje kwam halen, maar er was geen tijd om op vakantie te gaan. Door de ervaring met

groepen die ik tijdens de gidsopleiding heb opgedaan ben ik gestart met een opleiding tot coach/trainer en nu volg ik een opleiding groepsdynamiek”. Friedi en ik hebben vooraf afgesproken om door het park naar het vier seizoenen terrein te lopen, rondom ‘Het Gat van Serton’. Bij het afrekenen wil Happy Megally de initiatiefnemer / eigenaar van Anafora graag weten van welk blad we zijn. Een mooie gelegenheid om te vragen waar de naam Anafora vandaan komt. Die komt uit het Koptisch en is de naam voor het dankoffer tijdens de eredienst. Hier wordt het gebruikt als ‘een moment om samen iets te vieren’.

Ze vertelt dat: “In veel vakken in het park zijn bomen die langzaam en bomen die snel groeien bij elkaar gezet zodat je niet het idee hebt in een kaal park te lopen. Wat er nu aan nieuwe bomen staat is negen jaar oud. Toen wij hier 14 jaar terug kwamen wonen was hier slechts grasland. Er komt een kano-route door het park en daarom worden de tijdelijke bruggetjes nu vervangen door een hoger type. De bruggen worden gemaakt door timmerlieden die werken bij een leerwerkbedrijf”. In het park zijn een aantal kunstwerken geplaatst, het Observatorium dat bij de speeltuin staat is er daar één van. On-

derweg lopen we langs ‘De Barricade’. “Het Gat van Serton is ontstaan omdat de tuinbouwer de grond gebruikte om een perceel op te hogen voor de teelt van asperges. De jeugd maakte in de zomer graag gebruik van het gat om er te gaan zwemmen. Meneer pastoor vond dat gemengd zwemmen niet door de beugel kon en verordonneerde dat er apart gezwommen moest worden. Pastoors hadden in die tijd nog het aanzien waaraan je niet voorbij kon gaan. En voor de vogelaars: achter het gat ligt een ijsvogelmuur”.

Jaap Stavenuiter

Toevallige ijsvogelfoto

Tijdens de afgelopen bijeenkomst van de natuurgidsen vroeg Jan mij of ik weer eens iets wilde schrijven voor De Bres. Nu vind ik het schrijven van artikeltjes leuk en als (hobby)natuurfotograaf kom ik altijd wel iets tegen om over te schrijven. Inspiratie genoeg dus en zoals ook aan Jan beloofd, hierbij een artikeltje van iets dat ik pas mee-maakte en mij echt een wauw gevoel gaf.

Een aantal weken terug ging ik samen met mijn vrouw Lisette en een bevriend stel naar de Oostvaardersplassen om daar vooral foto's te gaan maken van de Koninkpaarden. De dag begon wat nevelig en bij de Oostvaardersplassen kwam de zon af en toe diffuus door het lichte wolkendek geschoven. Dit beloofde dus veel goeds voor mooie foto's. Nu is het bos aan het begin van de Oostvaardersplassen tegenwoordig in zo'n verval geraakt, dat de sjeu er een beetje van af is. Ook is het er, na het uitkomen van de overigens mooie

film 'Nieuwe Wildernis' tegenwoordig veel drukker. Zelfs op een doorde-weekse dag. Tijdens het lopen door het vroegere bos kwamen we een paar paarden tegen, maar echt mooie plaatjes waren er niet te schieten. Nu zijn mijn vrouw en onze vrienden sinds enige tijd verslaafd aan het Geocatchen en omdat er bij de Oostvaardersplassen een paar 'Catches' liggen gingen we die opzoeken. Ik liep mee omdat ik hoopte toch nog wat foto's te kunnen maken. We liepen het 'Krakeendpad' op (overigens een aanrader en veel mooier dan de Oostvaardersplassen zelf) tot bij een brug. Terwijl de rest aan het zoeken was naar de 'Catch' dacht ik bij mezelf "wat een mooie biotoop voor een ijsvogel". Bijna ongeloofwaardig, maar waar hoorde ik even later ook de hoge "tjeeeee" toon van een ijsvogel. Eerst dacht ik nog dat ik het me verbeeldde, maar heel ver weg, op een tak boven het water, zag

ik toch het silhouet van een ijsvogel. Voor een foto was het zelfs met de 500 mm te ver weg en de vogel verdween al snel uit beeld. Omdat we hier met zijn vieren stonden had ik ook geen hoop dat de vogel terug zou komen. De rest van ons groepje had inmiddels de 'Catch' gevonden en wilde verder gaan zoeken naar de volgende. Dat leek mij een prima idee, dan bleef ik wel op dit plekje wachten. Rustig ging ik op de brug zitten, waar vandaan ik achter de leuning verscholen, een prima uitzicht had op een in het water gevallen boom. Van de ijsvogel geen spoor. En toen ineens, na 20 minuten, vanuit het niets ging hij precies zitten op de plek waar ik zicht op had. Na een paar foto's te hebben genomen verdween de vogel net zo snel als hij was gekomen. Ongeveer vijftig meter verder zat hij nog een keer boven het water en kwam hij nog twee keer langs vliegen. Ik heb er nog

een half uur gezeten, maar de vogel was nu echt gevlogen. Voor mij niet erg, want ik had mijn lang gekoesterde foto's van een ijsvogel. Hoewel de foto's zeker fototechnisch gezien geen hoogstandje zijn, zijn deze foto's voor mij toch bijzonder. Dit komt omdat ik de foto's heb gemaakt in een natuurlijke omgeving van het vogeltje en op een natuurlijk aanwezige situatie, zoals de boomstam. Vaak zijn ijsvogelfoto's in scene gezet door, in de buurt van een schuilhut, een tak boven het water in de grond te steken. O ja, het was overigens een mannetje, omdat de onderzijde van de snavel zwart was, bij het vrouwtje zit hier een oranje vlek.

Peter van Wieringen

De foto op de voorpagina is ook door Peter van Wieringen genomen.

Wat voor weer vandaag?

Sneeuw, je hebt er drie keer last van:

Als het valt; Als het er ligt; Als het wegsmelt. Zo luidt een zegswijze. Maar kun je sneeuw 'zien' aankomen, en onder welke omstandigheden sneeuwt het? Sneeuw is zelfs in de winter geen regelmatig verschijnsel. Maar in sommige winters kan het flink uitpakken. In de beroemde vuile winter 1978/79 viel er op 53 dagen sneeuw. Maar dit soort winters zijn zeldzaam. Er zijn ook winters die nauwelijks sneeuw opleveren. Sneeuw kan vallen van oktober tot begin mei. Maar oktober en mei zijn wel uitzonderlijke uitzonderingen. November en april leveren nog relatief vaak wat sneeuw op. Maar de meeste sneeuw valt toch in de periode december t/m maart. Sneeuw valt in ons land alleen als de bovenlucht voldoende koud is en de vorstgrens niet al te hoog boven het aardoppervlak ligt. Het hoeft dus aan de grond niet te vriezen wil het gaan sneeuwen. Omgekeerd, vorst aan het aardoppervlak en relatief warme lucht op hogere niveaus levert geen sneeuw op.

Alle neerslag in ons land begint als sneeuw, meer exacter; als ijskristalletjes. De meest ideale temperatuur voor de vorming van sneeuwkristallen is -20°C. Ijskristalletjes of stofdeeltjes komen in een luchtlag met deze temperatuur in botsing met onderkoelde waterdruppeltjes. Het onderkoelde druppeltje bevriest dan gelijk waardoor zich een sneeuwvlokje vormt. Elk sneeuwvlokje kan weer in botsing komen met zijn buurman, waardoor er grotere vlokken ontstaan. Als deze zwaar genoeg worden beginnen deze aan hun val naar de aarde. Smelt het vlokje onderweg dan valt het als regen.

Als de grond nog bevroren is tijdens een dooiaanval dan kan het regendruppeltje daar weer bevroren en hebben we maken met ijzel. Komt het regendruppeltje weer in een koudere vrieslucht nabij het aardoppervlak dan kan het druppeltje daardoor opnieuw bevroren en het heldere doorzichtige ijsbolletje wat dan ontstaat wordt ijsregen genoemd. Regen, ijsregen, ijzel en sneeuw komen alleen voor bij frontale neerslag, dus bij dooi invallen. Bij invallende vorst komt ijzel en ijsregen gewoonlijk niet voor.

In buien is de situatie nog weer anders. Het half gesmolten sneeuwvlokje kan dan door de opstijgende wind die in een bui voorkomt opnieuw in de vorst terecht komen, om daar opnieuw te bevroren, wat aan te groeien en weer gaan vallen. Dit proces kan herhaalde malen plaats vinden. Er ontstaat een glazig dof melkachtig ondoorzichtig bolletje. Dit wordt hagel genoemd. Hagel ontstaat niet bij situaties wanneer het in de gehele luchtkolom vriest, gedeeltelijke smelt is een vereiste en transport door afgewisseld vrieskou en dooilucht is noodzakelijk. Uit buien kan ook zogenaamde korrelsneeuw vallen: compacte witte conussen van een paar millimeter groot..

Tot slot kan het bij stabiel vorstweer langdurig licht sneeuwen. Hele kleine witte bolletjes (motsneeuw) die na verloop van tijd zorgen voor een 'poederlaagje' sneeuw op straat. De hoeveelheden zijn daarbij gering.

Kan sneeuw zwart zijn? Nu denkt u zeker dat ik gek geworden ben. Sneeuw is immers overduidelijk wit. Jawel, zwart dus! Doe de volgende proef op de som. Ga naar buiten als het sneeuwt en kijk omhoog naar de grijze bewolking waar de sneeuw uit

valt. Welke kleur hebben de sneeuwvlokken nu? Hoe komt dat? Of bekijk de bijgaande afbeelding. Het antwoord staat elders in dit nummer. Sneeuw kan het aardoppervlak bereiken bij temperaturen aan het aardoppervlak van 7°C, mits de bovenlucht voldoende koud is en de vorstgrens niet veel hoger ligt dan 300 m. Bovendien moet de luchtmassa droog zijn. Wat er dan van het sneeuwvlokje smelt in de warmere lucht verdampt gelijk. Het vlokje wordt dan wel kleiner, maar de structuur van het ijskristalletje blijft intact. Bij een hogere luchtvochtigheid kan het smeltwater rondom het vlokje niet of onvoldoende verdampen en wordt het sneeuwvlokje papperig en waterig. Hetzelfde geldt voor een sneeuwtaaij op de grond. Zelfs bij een paar graden boven het vriespunt hoeft de sneeuw niet papperig te worden. Immers in zeer droge lucht verdampt het dooiwater gelijk. Maar in vochtige lucht wordt het sneeuwtaaij wel papperig omdat het smeltwater niet kan verdampen.

Kun je sneeuw zien aankomen als je verstoken bent van een weerbericht? Ja. Als er een heldere vorstperiode is met blauwe luchten dan dient zich eerst een pakket met sluierbewolking aan. Hoge bewolking bestaande uit draden en slierten waar de zon moeiteloos doorheen schijnt. De bewolking wordt steeds dikker en weldra zien we alleen nog maar een matte fletse zon. Nog dikker wordt de bewolking en al gauw schijnt de zon helemaal niet meer. Dat is het stadium waarbij het kan gaan sneeuwen. Zet de dooiaanval door dan wordt de sneeuw gevolgd door ijsregen of ijzel en tenslotte door regen. Toch hoeven niet alle vormen van neerslag voor te komen. Er zijn situaties waar-

in één of meerdere neerslagvormen achterwege blijven. Dus gaat het direct ijzelen, of er valt alleen maar sneeuw, waarna de temperatuur bij droog weer pas gaat oplopen tot boven het vriespunt. Dit is een zogenaamd warmtefront, waar we later nog wel eens over komen te spreken. Bij een vorstinvall en regenachtig weer draait de wind meestal van westelijke naar oostelijke richtingen komt ook de vrieskou binnen. Al snel daarna gaat de regen zonder tussenvormen over in sneeuw. Komt na de passage van het koudefront de wind echter uit het noordwesten, dan treden er zogenaamde winterse buien op. Vrieskoude vanuit de poolstreken wordt op zijn weg naar het Noordzee opgewarmd en er ontstaan buien. Vlak boven het oceaan/zeewater warmt de luchtlag op en er ontstaat dan een dooilaag. Boven land kan dat resulteren in hagel, korrelsneeuw, sneeuw of regen.

Bijschrift figuur: Tegen de grijze bewolking lijken de sneeuwvlokken zwart. Tegen de achtergrond van de huizen normaal wit.

De bladblazer

Daar waar vroeger de zondagochtend werd ingeluid door de kerkklokken en onze vrolijk kwinkelerende gevederde vrienden, wordt tegenwoordig menig vroege vogel overstemd door het geblaas van een bladblazer. En ik hoor liever twiet-tweet dan BWEEEEHHHHHH

Nou vraag ik mij zowiezo af of het een goed idee is om de winterse bladerdeken weg te blazen. Krijgt de aarde (en een ieder die zich daar heeft ingegraven) het dan niet koud? Zijn al die blaadjes geen nieuwe voeding voor een volgend seizoen en is dat blader tapijt niet ook gewoon 'mooi'? Nee blijkbaar, want in ons land van orde en netheid moet ook de winterse tuin strak geknipt, geschoren en opgeblazen zijn BWEEEEHHHHHH

Dat al dat bladblowen je naar de hersens stijgt, wil ik onderbouwen met de

volgende waarnemingen. Ten eerste: Laatst waaide het. Windkracht 5. Deze weersomstandigheid weerhield een zondagochtend-heer er niet van om de bladeren uit zijn tuin precies over de grens tussen hem en zijn buurman te blazen. Dat deed hij zeer netjes: de lijn liep precies in het verlengde van de haag tussen de parkeervakken. Maar niet voor lang, want een stevige wind-

vlaag zorgde er voor dat het zojuist schoongeblazen erf van achteren werd aangeblazen met een nieuwe lading gebladerte BWEEEEHHHHHH Maar het kan nog gekker: Ik zag laatst iemand die met zijn bladblazer de blaadjes uit een boom stond te blazen! HAHAHAAAA! Maar dit valt natuurlijk onder de noemer 'de natuur een handje helpen': de klaar-over voor de pad, de trooster voor de huiler en de blazer voor het blad.

Wat is er toch mis met onze bezem? Ik heb laatst het pad naar het fort weer aangeveegd met als resultaat zweet op de rug en spierpijn op de volgende dag. Ziedaar de effecten van een uurtje sportschool a €15,- Goed voor lijf en leden dus. Of heb ik het mis en ligt precies daar het probleem? Dat die

mannen van de groenvoorziening het niet meer mogen: vegen met de bezem? Dat het in de ARBO is vastgelegd dat zij als impies met een blower de blaadjes van de stoep moeten blazen BWEEEEHHHHHH

Is er dan niets goeds te zeggen over de bladblazer? Jawel. Ik heb goed nieuws voor onze heks. Dat verhaaltje van heksen op bezemstelen is leuk, maar daar klopt natuurlijk niets van. Heksen, laat staan bezems, kunnen niet vliegen. Bladblazers wel. Ooit zag ik een aflevering van de Mithbusters op Discovery waarin zij met vier bladblazers en een stoel op een houten plaat een hoovercraft fabriceerden. En die werkte! BWEEEEHHHHHH dwars door de studio! Dus heksen, weg met die ouderwetse bezemstelen, schaf uzelf een bladblazer aan en u kunt (nu echt) de lucht in!

De polderwachter

Nieuws van de werkgroepen

Activiteiten vleermuiswerkgroep

Tot half februari zijn vooral de wintertelingen van belang.

We willen dan ook in Vechtenstein aan de slag gaan (kasten en kelder verbeteren).

Daarna gaan we ons beraden over de rest van het jaar.

Zeker gaan we ook weer onze tweekleurige vleermuis monitoren en wellicht is er voor de Haar nog wat werk te verrichten.

Activiteiten vogelwerkgroep

In maart willen wij een wat langere excursie maken naar de Oostvaardersplassen.

Datum: 2 maart

Locatie: Oostvaardersplassen

Tijd: 9.00 tot 14.00 uur

Verzamelen om 9.00 uur bij de brandweerkazerne in Maarssen

Aanmelden bij : Ingrid Kat,
email ingridmkat@gmail.com

De wandelende natuurliefhebbers

Aangezien wij de mooie taak hebben om het schema van de wandelzondagen met de (oud) IVNers te maken hierbij het programma voor volgend jaar.

Er is geprobeerd rekening te houden met feestdagen zomertijd schoolvakanties en bekende IVN activiteiten.

De 4 data voor 2014 zijn dan voor
Wandeling 1 op zondag 6 april
gereserveerd

Wandeling 2 op zondag 1 juni

Wandeling 3 op zondag 24 augustus

Wandeling 4 op zondag 19 oktober

We nodigen jullie van harte uit om aan te geven of je een zondag voor je rekening zou willen nemen als bedenker van een route/wandeling..

Laat dit dan even weten geef dan op welke dag je gekozen hebt. Zoals je ziet is de eerste wandeling al geclaimd. Het schema 2014 kan dan definitief worden afgemaakt.

Paddenstoelen in Beerschoten

Op 8 november was alweer onze laatste paddenstoelenexcursie. Om de blik wat te verruimen brachten we een bezoek aan landgoed Beerschoten. Het infocentrum van Utrechts Landschap is gevestigd in het voormalige koetshuis van huize Beerschoten en met een beetje geluk is dit paviljoen open voor een kopje koffie (geen geluk). We deden de korte rondwandeling, want je weet hoe dat gaat met paddenstoelen zoeken, voor je het weet ben je twee uur verder. Het bos ligt op zandgrond met veel oude beuken en eiken zodat de verwachting is dat je er ook andere soorten paddenstoelen tegenkomt dan in ons eigen Vecht en plassen gebied. De top van het paddenstoelenseizoen was duidelijk voorbij. In eerste instantie leek

het alsof er niets meer te vinden was, maar als je dan toch even doorzoekt kom je weer hele leuke dingen tegen, zoals een grote hoeveelheid Kleine stinkzwam tussen de beukenbladeren en verstopt in een Eikenboom een prachtig druppelende Eiken weerschijnzwam. De excursie kon al niet meer stuk.

Als ik dit schrijf is het alweer drie januari 2014! Het afgelopen jaar was een leuk paddenstoelenjaar. We zien alweer uit naar het volgende paddenstoelenseizoen.

Hanni Meulemans

PS Let nu op op het voorkomen van de Vermiljoen houtzwam (knal rood "Elfenbankje") en de Gele trilzwam (knalgele gele) en het Fluweelpootje (oranje bruin met zwart steeltje in groepjes op stammetjes).

Naturexkursie programma 2014 -IVN Vecht & Plassengebied

Voor alle excursies kunt u zich aanmelden via www.IVN.nl onder afdeling Vecht & Plassengebied of rechtstreeks onder <http://ivn.nl/afdeling/vecht-en-plassengebied>.

Zondag 19 januari, 14.00 – 16.00 uur Landelijke vogeltelling in Griffsteede

De Griffsteede in het Griffpark in Utrecht neemt samen met het IVN op zondag 19 januari deel aan de tiende Nationale tuinvogeltelling. Kom je ook vogels kijken en tellen? Van 10.30 – 12.00 uur en van 14.00 – 16.00 uur worden er vogels geteld en vogelvoer gemaakt door jong en oud, met speciale aandacht voor kinderen. Zie ook www.tuinvogeltelling.nl met veel wetenswaardigheden en telformulieren om de vogels in je eigen tuin te tellen en te registreren.

Startpunt: Griffsteede, Van Swindenstraat 129, 3514 XR Utrecht

Vrijdag 7 februari, aanvang 20.00 uur Uilenexcursie in Haarzuilens

In het park van Kasteel De Haar huizen bosuilen. In deze tijd van het jaar is de balts van de bosuil op z'n hoogtepunt en valt er te genieten van de geluiden die de uilen onderling maken om hun eigen territorium te beschermen. Ook leuk voor kinderen. Er wordt gestart met een uilenlezing en vervolgens wordt het bos in gegaan om de uilen te spotten en te horen. Er is plaats voor 60 deelnemers, aanmelden is noodzakelijk via <http://ivn.nl/afdeling/vecht-en-plassengebied> of bij Edith: 030-6662922

Startpunt: Emmaus gebouw, Eikstraat 14, Haarzuilens, parkeren bij de Vier Balken, Brinkstraat 3

Zondag 16 februari, aanvang 14.00 uur

Opening van de Commelinhof

Door de liefhebberij van vroegere eigenaren is het Vechtenstein net als veel buitenplaatsen rijk aan stinzenplanten. Stinzenplanten zijn bosplanten die bloeien voor de bladeren aan de bomen komen. Het voorjaar is dan ook de juiste tijd voor en bezoek aan de Commelinhof, welke deel uit maakt van Vechtenstein. In de Commelinhof zijn veel stinzenplanten samengebracht, waar IVN gidsen u alles over vertellen. Locatie: De Commelinhof ligt aan de noordwest kant van het park, achter de kinderboerderij en is te bereiken via de Vechtensteinlaan in Maarssen-dorp.

Vrijdag 7 maart, aanvang 19.00 uur Sterrenavond bij het Streekmuseum Vredegoed

De Maan is deze avond te vinden in het sterrenbeeld Stier, dicht bij de rode ster Aldebaran (het oog van de stier) en de Pleiaden. Dicht bij de Maan vinden we Jupiter in het sterrenbeeld Tweelingen, enz. Tijdens deze avond bij het Streekmuseum Vredegoed kan er met meerdere sterrenkijkers naar de sterrenhemel gekeken kan worden. Bij een bewolkte hemel wordt er een alternatief programma gepresenteerd, waarbij we een reis maken door het zonnestelsel. Wel vooraf opgeven via onze site <http://ivn.nl/afdeling/vecht-en-plassengebied> Locatie: Streekmuseum Vredegoed, Heuvellaan 7 Tienhoven

Zaterdag 15 maart, aanvang 14,00 uur

De stinzenplanten van Amelisweerd

Amelisweerd is de drukstbezochte buitenplaats van Utrecht. Veel van die bezoekers weten niet dat er in de omgeving van Klein Amelisweerd een

grote verscheidenheid aan stinzenplanten staan. Stinzenplanten zijn bosplanten die bloeien voor er bladeren aan de bomen komen. Denk daarbij aan vele soorten Sneeuwkllokjes, Winterakontien, Krokussen, Hyacinten, Sleutelbloemen, enz . Het IVN houdt in samenwerking met d Stichting Vrienden van Amelisweerd een excursie in het park. Startpunt: Bezoekerscentrum Amelisweerd, Koningslaan 11a, 3981 HD Bunnik

Vrijdag 21 maart, 10.00 - 16.00 uur NLdoet dag in park Vechtenstein

De NLdoet dag is de nationale klus dag bedoeld voor geïnteresseerden, organisaties en bedrijven om hen zo in contact te brengen met vrijwilligersorganisaties als het IVN. Men kan zich opgeven via www.NLDOET.nl (verplicht). Mensen die zich aanmelden wordt een leuke dag aangeboden. Het werk bestaat uit onderhoud van de beplanting van het park van Vechtenstein. Men kan kiezen voor een dagdeel of een hele dag. Startlocatie: Gestart wordt met koffie in de Commelinhof (achter de kinderboerderij) in park Vechtenstein, Vechtensteinlaan 1, Maarssen

Zondag 30 maart, aanvang 14.00 uur De stinzenplanten Bollen van Nijenrode, met kindernatuurtocht

Tijdens de excursie gaat in het park van kasteel Nijenrode de aandacht vooral uit naar de bosplanten die in het vroege voorjaar bloeien. Het park is beroemd om zijn grote verscheidenheid aan stinzenplanten zoals knikkend vogelmelk, holwortel, voorjaars-helmbloem, vingerhelmbloem, aronskelk, oosterse sterhyacint, maagdenpalm, bosanemoon, dichtersnarcis, bostulp,

enz. Wat we te zien krijgen is afhankelijk van het weer. Voor kinderen vanaf 4 jaar is er een natuurbelevingstocht. Startpunt: poortgebouw kasteel Nijenrode, Straatweg 25 Breukelen

Woensdag 9 april, aanvang 20.00 uur Scharrelkids Oudwijk

Workshopavond voor Scharrelkids Adres: buurthuis Oudwijk, Oudwijkerstraat 148, 3581 LJ Utrecht

Zondag 13 april, van 13.30 – 19.00 uur Scharrelkidsmiddag in park Bloeyendaal

Adres: park Bloeyendaal, Rijnsweerd Noord Utrecht

Zondag 27 april, aanvang 11.00 uur De dag van Vechtenstein

Vechtenstein is een prachtig oud landgoedpark met een weiland (waar hopelijk de ooievaar gaat broeden), een kinderboerderij, de Commelinhof en essenhakhout. Door de eeuwenlange bewerking van de kleigrond en de liefhebberij van oud-eigenaren is het gebied rijk aan bomen en planten, waaronder een grote variëteit aan stinzenplanten. Onze gidsen vertellen u over de vele soorten die er staan en over de geschiedenis van het park. Ook zal de bijzondere heemtuin de Commelinhof aangedaan worden. Voor kinderen is er een spannende natuurtocht uitgezet. Het programma wordt later bekendgemaakt. Startpunt: Bij de ingang van het park Vechtenstein aan de Vechtensteinlaan in Maarssen-dorp.

Antwoord op Zwarte sneeuw.

Je zult het niet direct denken, maar een deel van het zonlicht weet door het wolkendek heen te dringen. Dit diffuse licht is helderder dan de achterzijde van het sneeuwvlokje. U kijkt dus tegen de beschaduwde zijde van het sneeuwvlokje aan.

Naturexcursie programma 2014 -IVN Vecht & Plassengebied

Zondag 25 mei, aanvang 14.00 uur
Ringslangenexcursie met wateronderzoek in Nieuw Wulven
Nieuw Wulven is in 2000 ingericht als nieuwe natuur. Het nog jonge gebied heeft nu al naam gemaakt als gebied met een verscheidenheid aan vogels en een grote populatie ringslangen. Dit laatste dankzij de inzet van de Ringslangengroep Houten. We bekijken de broeihopen, hoe ze zich opwarmen, hun tanden, de tekening van hun huid, maar ook de sterke geur die ze produceren als vorm van afweer. De waterwerkgroep zal als waterpost fungeren. Startpunt: parkeerplaats Nieuw Wulven aan de Marsdijk, schuin t/o Fort Vechten ten zuiden van Bunnik.

Donderdag 19 juni, aanvang 20.00 uur
Midzomer in Amelisweerd
In Amelisweerd, de drukstbezochte buitenplaats van Utrecht, viert het IVN in samenwerking met de Stichting Vrienden van Amelisdijk de langste dag met een excursie in het park. Startpunt: Bezoekerscentrum Amelisweerd, Koningslaan 11a, 3981 HD Bunnik

Zaterdag 21 juni, aanvang 14.00 uur
Watersafari bij de Maarsseveenseplas
Tijdens de Watersafari wordt er gesnorkeld, waterbeestjes gevangen in de Maarsseveenseplas. Startpunt: Strandbad Maarsseveenseplas, Herenweg 33, 3602 AN Maarssen

Vrijdag 29 augustus, aanvang 20,00 uur
Vleermuizenexcursie in Vechtenstein
De nacht is voor nachtbrakers zoals de vleermuizen. Onbekend maakt onbemind geldt zeker voor de 'vampiers' die vaak als mysterieuze dieren gezien worden. In werkelijkheid zijn de

vleermuizen heel belangrijk: ze vangen wel 300 muggen en andere insecten per nacht. Met een batdetector kunnen de voor ons niet hoorbare geluiden omgezet worden in hoorbare geluiden. Wil je hier meer over horen, zien en weten, ga dan mee met deze spannende excursie in het donker die wordt voorafgegaan door een lezing in het veld. Aanmelden verplicht, het liefst via <http://ivn.nl/afdeling/vecht-en-plassengebied> of anders bij de hoofdgids. Startpunt: bij de ingang van het park Vechtenstein aan de Vechtensteinlaan in Maarssendorp

Zaterdag 30 augustus, aanvang 20.00 uur
Avondvaartocht door de Molenpolder
Water, veen en successie, daarmee kan de tocht door het natuurgebied worden gekarakteriseerd. Je ziet planten en dieren die horen bij dit gebied en helaas zeldzaam zijn geworden. Voor of na de vaartocht onderzoek van het waterleven. Aanmelden via de site <http://ivn.nl/afdeling/vecht-en-plassengebied> waarbij geldt dat vol is vol. Startpunt: De werkschuur van Staatsbosbeheer, Westbroekse binnenweg 5, Tienhoven (Molenpolder).

Zondag 7 september, aanvang 14.00 uur
Kikker en visexcursie in de Westbroekse Zodden (Bert Bos pad)
In het natuurgebied de Westbroekse Zodden gaat het deze keer niet om wat er groeit in het gebied van de petgaten, legakkers en trilveen, maar om wat er in en rond het water leeft aan vissen en amfibieën. In samenwerking met het RAVON gaan we op zoek naar de grote modderkruiper en de heikikker. Startpunt: Bert Bospad, Kerkdijk Westbroek t.o. nummer 85

Zondag 21 september, aanvang 14.00 uur
Oogstdag in het Griffpark en watersafari bij de paddenpoel
Deze dag is het oogsteest het thema in het Griffpark. Het IVN organiseert om 14.00 uur een excursie naar de paddenpoel. Deze poel en de vegetatie er omheen is een afgesloten deel in het Griffpark en vormt een uniek stukje natuur. In de poel leven padden, twee soorten kikkers, de kleine watersalamander, de larf van de libelle en nog vele kleine waterdieren. De geschiedenis van het park en de watergangen komen aan de orde. De excursie is voor jong en oud (kinderen moeten hun zwemdiploma hebben). Startpunt: Griffsteede, Van Swindenstraat 129, 3514 XR Utrecht.

Zondag 28 september, aanvang 14,00 uur
Paddenstoelenexcursie op Gunterstein
Op zoek naar de Boleet, onder die noemer wordt de excursie gehouden in het park van Ridderhofstad Gunterstein, dit in samenwerking met Dhr. Koole bewoner van het landgoed. Het park van Gunterstein staat in de top tien waar het gaat om de veelheid aan paddenstoelen. Uiteraard is er oog voor herfstverschijnselen en misschien een bezoek aan de binnentuin.. Startpunt: De achteringang (ingang aan de Scheendijk) van het park. Kom zoveel mogelijk met de fiets. Parkeren kan op de Brink in Breukelen.

Zaterdag 25 oktober, 20.00 – 22.00 uur
De Nacht van de Nacht bij Fort Maarsseveen
Voor het achtste jaar achtereenvolgens organiseren de provinciale Milieufederaties de nacht van de nacht, waarin de schoonheid van het duister centraal staat. Hier in de Vechtstreek kunt u

weer op pad met de polderwachter en het IVN. We gaan op zoek naar uilen en vleermuizen en we hopen op een heldere nacht met zicht op de sterren. Dit alles voorzien van heksen en spannende verhalen over de nacht en de natuur. Opgave bij de Polderwachter is verplicht, zie: www.laathetdonkerdonker.nl en www.polderwachter.nl
Startpunt: Fort Maarsseveen, Herenweg 3, 3602 AN Maarssen

Zondag 26 oktober, aanvang 14.00 uur
Paddenstoelenexcursie op de buitenplaats Nijenrode
Onder het motto: op zoek naar rood met witte stippen, volgt er een ontdekkingsreis door het bos van Nijenrode waar ongekende aantallen en soorten paddenstoelen groeien. Voor kinderen vanaf 4 jaar is er een aparte excursie Startpunt: poortgebouw Nijenrode aan de Straatweg 25 bij Breukelen.

Zondag 9 november, aanvang 14.00 uur
Herfst in Goudenstein met knoppen, vruchten en zwammen
Tijdens deze naturexcursie bent u te gast op het landgoed Goudenstein, de trouwlocatie van Maarssen. Het park van een buitenplaats is sowieso een plaats bij uitstek een plaats om te genieten van de Franse tuinstijl en de Engelse landschapsstijl met de kronkelpadjes en waterpartijen. Deze keer richten we ons op de knoppen en vruchten aan de bomen en struiken, om aan de hand daarvan de boom of plant op naam te brengen en te zien hoe deze zich voorbereid op de lente. En misschien is het de moeite waard om te gaan kijken bij de mooiste Tulpenboom in de wijde omgeving. Startpunt: Diependaalsedijk 19, Maarssen

Indien onbestelbaar dan graag
retour zenden aan:

Ledenadministratie
IVN Vecht & Plassengebied
T.a.v. Tineke van Schooten
Rembrandtlaan 68
3451 JD Vleuten

Aan de heer/mevrouw:

 beleef de natuur!

The logo for IVN is a stylized green graphic where the letters 'i', 'v', and 'n' are connected. The 'i' has a dot, the 'v' is a simple shape, and the 'n' is a thick, rounded curve.

IVN werkt aan een duurzame samenleving. Ons idee is dat betrokkenheid bij de natuur, duurzaam handelen stimuleert. Daarom laten wij jong en oud de natuur van dichtbij beleven. We verbinden hen met groene initiatieven rond natuur en maatschappelijke thema's zoals voeding, gezondheid en energie.